

ΚΕΦ. Ζ'.

Συνομιλία με τους ανθρώπους.

— Έσείς, υλικά μόρια με μυαλό, που το κίω νιο Όντο άπάνω σας του έρρεσε να φανερώση την τέχνη και τη δύναμή του, βίβαια θα χαίρεστε την άληθινή εύτυχία εδώ κάτω. Έχετε τόσο λίγη ύλη, σά να είστε μόνο πνέμα, ώστε θα περνάτε τη ζωή σας με την αγάπη και με τη σκέψη έτσι ζούν τα πνευματικά όντα. Πουθενά δεν ήδρα την τέλεια εύτυχία, αλλά θα είναι: εδώ χωρίς άλλο. Άπάνου σ' αυτό όλοι οι φιλόσοφοι κούνησαν το κεφάλι, και ένας, ειλικρινότερος απ' τους άλλους, υπολόγησε ότι, αν εξαίρεσουμε κάτι λίγους ανθρώπους που οι άλλοι δεν τους έχουν και σε πολλή υπόληψη, όλοι οι άλλοι είναι ένα πλήθος από τρελλούς. από κακούς κι' από δυστυχισμένους. — Δεν ξέρω, του λέει, αν το κακό έρχεται απ' την ύλη ή απ' το πνέμα; μα έχουμε ή ύλη ή πνέμα περισσότερο απ' ότι χρειάζεται για να βγάζουμε τα μάτια μας. Ξέρεις, φίλε μου, του λέει, ότι την ώρα που σου μιλώ, εκατό χιλιάδες τρελλοί με καπέλλα και άλλοι τόσοι με σαρίκι σκοτώνονται μεταξύ τους; και ότι σ' όλη την οικουμένη αυτό γίνεται: από καταβολής κόσμου; Ο Σειριώτης άνατρίχιασε, και ρώτησε ποιά να είναι: άραγε τή αντικείμενο αυτού του φριχτού άλληλοφαγώματος μεταξύ τόσο μικρών ζώων. — Ο καυγάς είναι, του λέει ο φιλόσοφος, για ένα κομμάτι: λάσπη, ίσια με τη φτέρνα σας. Και μη νομίσετε πως αυτοί που πάν να σκοτωθούν θα πάρουν το μερτικό τους απ' αυτό το κομμάτι της λάσπης. Όχι. Το ζήτημα είναι μονάχα αν αυτό θα άνήκη σε κάποιον άνθρωπο που τον λένε Σουλτάνο ή αν θα άνήκη σε κάποιον άλλον που τον λένε, δεν ξέρω γιατί, Καίσαρα. Ούτε αυτός ούτε εκείνος είδαν ούτε θα ίδούν ποτέ αυτό το κομμάτι της γής: και σχεδόν κανένα απ' τα ζώα που ξεκοιλιάζονται μεταξύ τους δεν είδε ποτέ το ζώο για το όποιο ξεκοιλιάζεται.

— Ά να χαθούν, φώναξε ο Σειριώτης με αγανάκτηση, ή τους λυσασμένους! Μούσχεται έτσι να κάμω τρία βήματα και να συντρίψω με τη φτέρνα μου όλο αυτό το μερμηγκολόι των άχρειών δολοφόνων. Μη λάβετε τον κόπο, του άποκρίνονται φροντίζον μοναχοί τους. Μαθετε ότι ύστερα από δέκα χρόνια δε μένει το εκατοστό απ' αυτούς τους δυστυχισμένους, γιατί και αν δε σκοτωθούν μεταξύ τους, ή πείνα, ή κούραση, ή άσωτεία, τους θερίζουν. Άλλως τε οι φταίστες δεν είναι αυτοί: εκείνοι που θα έπρεπε να τιμωρηθούν είναι κάτι βάρβαροι που κήθονται ήσυχοι μέσ' στο γραφείο τους, και ύστερα από ένα καλό γεύμα διατάζουν να σφαχτούν ένα έ κατομύριο άνθρωποι, και κατόπι εύχαριστούν το Θεό πανηγυρικά.

Ο ταξιδιώτης αίσθανήθηκε μεγάλη ψυχοπόνια για αυτήν την μικρούτσικη ράτσα των ανθρώπων, όπου εύρισκε τόσο παραξένες αντίθετες. — Άφού είσείς έστε απ' τους λίγους φρόνιμους, λέει σ' αυτούς τους κυρίους, και βέβαια δε σκοτώνετε ανθρώπους για παράδειξή μου, σάς παρακαλώ, με τί κατα γίνεστε; — Ανατέμνουμε μύγες, λέει ο φιλόσοφος, μερούμε γραμμές, λογαριάζουμε αριθμούς. Είμαστε σύμφωνοι σε δυό τρία ζητήματα που καταλαβαίνουμε, και τρωγόμαστε σε δυό τρεις χιλιάδες άλλα που δεν καταλαβαίνουμε. Τότε τους ήρθε έρεξη, του Σειριώτη και του Κρονιώτη, να εξετάσουν αυτά τα διανοούμενα μόρια, για να ίδούν σε ποιά πράγματα συμφωνούσαν. — Πόσο λέτε πως είναι απ' το Σειριο ίσια με το μεγάλο άστρο των Διδύμων; τους ρώτησαν. Όλοι μαζί άποκρίθηκαν: τριανταδύμιζυ μοίρες. — Πόσο βρίσκετε από δω ίσια με το Φεγγάρι; — Με στρογγυλό αριθμό έξήντα ημιδιάμετρους της Γής.

— Ο άερας σας τί βάρος έχει; Έδώ έλεγαν πως θα τους μπλέξουν, εν τούτοις όλοι είπαν ότι ο άερας ζυγιάζει περίπου ένακόσιες φορές λιγώτερο απ' το έλαφρότερο νερό, και δεκαεννιά χιλιάδες φορές λιγώτερο απ' το χρυσάφι του δουκάτου. Ο νάνος του Κρόνου έμμενε έκστατικός με τις άποκρίσεις του και

κόντευε τώρα να τους πάρη για μάγους, αυτούς τους ίδιους ανθρώπους που μισή ώρα πριν άμφιβάλλε για την ψυχή τους.

Ύστερα ο Μικρομέγας τους λέει: Άφού ξέρετε τόσο καλά τα έξω σας, βέβαια θα ξέρετε άκόμα καλύτερα τα μέσα σας. Πέτε μου λοιπόν τί είναι ή ψυχή σας και πώς σχηματίζετε τις ιδέες σας. Οι φιλόσοφοι μίλησαν πάλι όλοι μαζί, αλλά καθένας είχε και μία γνώμη. Ο πιο γέρος άναφερε τον Άριστοτέλη, άλλος πρόσφερε το όνομα του Καρτέσιου: κάποιος είπε το Μαλμπράχη, κάποιος άλλο το Λάιμπνιτς, άλλος πάλι το Λόκ. Ένας γέρος περιπατητικός είπε με μεγάλη φωνή και με πολλή πεποίθηση: Η ψυχή είναι έντελέχεια και λόγος, δι' ού έχει την δύναμιν του είναι όλα έστιν. Αυτό το δηλώνει ρητά ο Άριστοτέλης, σελίδα 633 της έκδοσης του Λούβρου: «Έντελέχεια είναι». — Δεν πολυκαλαθαίνω τα ελληνικά, του λέει ο γίγαντας. — Ούτ' έγώ, λέει ο φιλόσοφος. — Τότε λοιπόν, λέει ο Σειριώτης, γιατί μου άναφέρει κάποιον Άριστοτέλη ελληνικά; — Γιατί, λέει ο σοφός, εκείνο που δεν καταλαβαίνεις διόλου πρέπει να το λές και σε μια γλώσσα που να μην τη νοιώθης καλά.

Ύστερα έλαβε το λόγο ο Καρτεσιανός και είπε: Η ψυχή είναι ένα καθάριο πνέμα, που πήρε απ' την κοιλιά της μάνας όλες τις μεταφυσικές ιδέες, ύστερα όμως είναι άνάγκη να πάη στο σχολείο, για να μάθη ξαναρχής όλα εκείνα που ήξερε τόσο καλά και που δεν τα ξέρει πιά. — Τί κρίμα! του λέει ο άνθρωπος των όχτώ λευγών, να είναι τόσο σοφή ή ψυχή σου στην κοιλιά της μητέρας σου, και να μην ξέρη τίποτα όταν έγης μουστάκια. Μα τί έννοεις πνέμα; — Ξέρω κ' έγώ; Λένε πως είναι κάτι που δεν είναι ύλη. — Και ξέρετε τί είναι ύλη; — Ά βέβαια, αυτό το ξέρω καλά. Παραδείγματος χάρη αυτή ή πέτρα είναι σταχτιά, έχει κάποιο σχήμα, έχει τρεις διαστάσεις, είναι βριακή και διαιρετή. — Έ καλά, λέει ο Σειριώτης, αυτό το πράγμα που είναι βαρύ, σταχτι και διαιρετό, μπορείς να μου πής τί είναι; Βλέπεις μερικά γνωρίσματα, μα την ούσία του πράματος τη γνωρίζεις; — Όχι, λέει ο φιλόσοφος. — Έ τότε δεν ξέρετε τί είναι ύλη.

Ύστερα ο κ. Μικρομέγας μίλησε ενός άλλου σοφού, που στεκότανε άπάνου στο νύχι του, και τον ρώτησε τί είναι ή ψυχή του και τί κάνει. — Δεν κάνει τίποτα, του άπαντάρ ο μαλμπραχικός φιλόσοφος. Ό,τι φαίνουμαι πώς κάνω έγώ, όλα ο Θεός το κάνει μέσα μου, χωρίς έγώ διόλου ν' άνακατώνουμαι. — Τότε είναι κρίμα και να υπάρχη, καυμένη, λέει ο Σειριώτης σοφός. Άμ' έσύ, λέει σ' ένα λαίμπνιτιστή, δε μου λές τί είναι ή ψυχή σου; — Η ψυχή μου, λέει εκείνος, είναι σαν το δείκτη του ρολογιού, ενώ το σώμα μου χτυπά τις ώρες ή, αν προτιμάτε, ή ψυχή μου είναι το κουδούνι και το σώμα μου ο ώροδείκτης: ή άκόμα ή ψυχή μου είναι ο καθρέφτης του κόσμου, ενώ το σώμα μου είναι ή κορνίζα του καθρέφτη: καθαρά πράγματα.

Παραπέρα είτανε ένας μικρούτσικος δπαδός του Locke. Τον ρώτησε κι' αυτόν. — Δεν ξέρω, άποκρίθηκε, πώς γίνεται ή σκέψη μου, μα ξέρω ότι ή άρχική πηγή της είναι ή αίσθηση. Όσο για να υπάρχουν όντα άλλα με σκέψη, δεν άμφιβάλλω: αλλά και δεν μπορώ να παραδέχτώ πως είναι άδύνατο στο Θεό να μεταδώση και στην ύλη σκέψη. Σέβουμαι την αιώνια Δύναμη, και δεν είναι δουλιά μου να την περιρίσω. Τίποτα δε βεβαιώνω, πιστεύω όμως, πως τα μπορετά είναι περισσότερα απ' όσα φανταζόμαστε.

Το Σειριώτικο ζώο χαμογέλασε: ήρε πως αυτός δεν είτανε ο λιγώτερο γνωστικός. Ο Κρονιώτης να νος απ' την εύχαριστήσή του θα τον φιλούσε τον ο παδό του Locke, αν δεν τον έμπόδιζε ή μεγάλη διαφορά των άναστημάτων. Άξαφνα όμως ένα ζωύφιο με τετράγωνο σκούφο σηκώθηκε και είπε σ' όλα τα άλλα ζωύφια να σωπάσουν, γιατί, λέει, αυτός ξέρε: το μυστικό, που βρίσκεται στη Συλλογή του άγιου Θωμά. Κότταξε από πάνω ως κάτω τους δυό κατοίκους του ούρανού, και τους βεβαίωσε πως κι' αυτοί και ο κόσμος τους και οι ήλιοι τους και τα άστρα τους, όλα, έχουν γίνει μόνο και μόνο για τον

άνθρωπο. Όταν έκουσαν αυτές οι δυό ταξιδιώτες, τους έπιασε ένα γέλιο, σαν εκείνο το γέλιο των θεών που λέει ο Όμηρος, που έπεσαν λιγωμένοι: ο ένας άπάνου στον άλλον και δεν μπορούσαν να σηκωθούν. Οι πλάτες τους και ή κοιλιά τους άνεβοκατέβαιναν, και άπάνου σ' αυτούς τους σπασμούς το κραβάκι έφυγε απ' το νύχι του Σειριώτη και έπεσε μέσα στην τσέπη του πανταλονιού του νάνου. Έψαξαν, έψαξαν επί τέλους ήδραν και κραβάκι και πλήρωμα και έβαλαν το κάθε πράγμα στη θέση του. Τότε ο Σειριώτης πήρε πάλι τα σκουληκάρια και τους μίλησε με πολλή καλωσύνη, αν και είτανε λίγο άπογοητεμένος που είδε τόσο μικρά πράγματα να έχουν τόσο μεγάλη άλαζονία. Τους ύποσέθηκε να τους κάμη ένα ώραίο βιβλίο φιλοσοφίας και να το γράψη πολύ πολύ ψιλά για να μπορούν να το διαβάσουν, και ότι σ' αυτό το βιβλίο θα ίδούν την άρχή των πραγμάτων. Και αλήθεια, πριν φύγη απ' τη Γή, τους τόδωκε αυτό το έργο. Το πήγανε στο Παρίσι, στην Άκαδημία των Έπιστημών, αλλά, καθώς το άνοιξε ο γραμματέας, είδε χαρτί άσπρο. — Ά, είπε, καλά τόδεγα έγώ.

ΕΙΣΑΓΙΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΑΜΟΓΕΛΑ

Ροδοκόκκινα και γελαστά, πρωί πρωί από προχτές, πλημμύρισαν το μεγάλο δρόμο του Πέρα. Τα είδα χτές την αύγή και πλημμύρισε από χαρά ή ψυχή μου. Είδα την πανέμορφη ζουγραφία και δε θα την ξεχάσω ποτέ. — Μαθητές και μαθήτρες, μικροί πρό πάντων, παιδάκια άκόμη που δε γνωρίζανε τί θα πεί συλλογή και τί δάκρυα, ξανθόμαλλα άγγελάκια, τρέχουν από το πρωί-πρωί στο σχολείο. Καλοχτενισμένα, με τις σιδερωμένες των μπλουζίτσες και τα πλατόγυρα ψαθάρια, τρέχουν τα έμορφα μικρά εκεί που όλοι τρέξαμε γελαστοί μια φορά, εκεί που όλοι άργυπηγαίναμε νυσταγμένοι ύστερ' από λίγους μήνες. Και πηγαίνουνε γιατί τα στέλνει ο πατέρας κι ή μητέρα, και πηγαίνουνε γελαστά γιατί τα είπανε πως εκεί θα μάθουν ώραία παιχνιδάκια και θα βρουνε καλούς συντρόφους. Τα είπανε άκόμη πως θα βρουνε κ' ένα δεύτερο πατέρα ή μια δεύτερη μητέρα, που θα τ' άγαπάει πολύ πολύ, που θα τα μάθη πολλά παραμυθάρια και θα τα κάμη καλά-πολύ καλά παιδά! Και τα πιστεύουν όλα τα μικρά: και λουλουδιζέστα κορκαλένια τους χειλάκια, το άγγελικό εκείνο χαμόγελο με το πρωινό φιλί της μητέρας και γεννιούνται στην άθωα τους ψυχή τόσοι πόθοι τρυφεροί, τόσα ένετρα πλάνα.... Και πηγαίνει ο μικρός στο σχολείο. Και τον παίρνει ο δασκαλος με την μεγάλη ύποχρέωση να φυλάξη το χαμόγελο, που γλυκοχάραξε στα χειλάκια του μικρού το φιλί της μάνας και να δυναμώση τους πόθους τους τρυφερούς που γέννησαν στην ψυχή του μικρού τα γλυκά λογάρια του πατέρα. Και να όλο το πέν.

Μα πόσοι λέτε δασκάλοι να κατέχουν τη μαγική αυτή δύναμη; Πόσοι να νοιώθουν τη μεγάλη ύποχρέωση που έχει ή μεγάλη τους δουλιά; Ά ή καρδιά του μικρού! Θέλει τεχνίτη μιά φορά! Θέλει μάτι άγρυπνο και γλώσσα γλυκειά. Θέλει κόπους και φωνές. Μα ή κιθάρα πιό πολύ και το βιολί, ή γλυκειά γλώσσα του δασκάλου, θα πλάση την καρδιά του μικρού.... Και πηγαίνει γελαστός στην άρχή και πηγαίνει άργότερα βαρεμένος, σά να πηγαίνη στη φυλακή. Το χαμόγελο πάει χάθηκε! Τα πρώτα σημάδια του φόβου και του άπελισμού άρχισαν καθαρά να φαίνονται. Τώρα τί λέτε; Να φταίη τάχα ο δάσκαλος για αυτή την κατάσταση; Χωρίς άλλο! Το πράμα έπειτα το καταλαβε πρώτη ή μητέρα. Και το βράδυ, όταν ο μικρός δεν καθεται φρόνιμα

στό σπίτι, κι εκείνη τον εφοβρίζει με τὸ ἄγριο ἐκείνο : "Ερχεται ὁ δάσκαλος ! ξέρετε τί θέλει : νὰ πῆ μ' αὐτό ; Κρύψου κ' ἔρχεται ὁ μπαμπούλας ! ἢ κά- τι χειρότερο πιστεύω.

Βόσπορος

ΧΡΙΣΤΟΣ ΔΕΛΤΑΣ

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΟΠΟΥΛΑ

Κοντὰ στ' ἀγαπημένο τζάκι, πού ξεχώνει τὴ ζέ- στα καὶ τὸ φῶς του, ἀπὸ τὸ χαμπηλὸ καὶ ζεστὸ ντιβάνι καθόμαστε τὸ βράδι καὶ κουβεντιάζουμε μο- ναχοί μας : ἐγὼ κ' ἡ ὀμορφὴ ἀρχοντοπούλα.

Κ' αἰσθάνουμαι τὴν καρδιά μου ν' ἀνοίγῃ καὶ νὰ ξαστερώῃ ἴσαμε τὰ σκοτιδιασπρένα βράδια της.

Τί σπιτίσια ἦδονή ! "Α...σπιτίσια μουσικοβουλιά ! Τὴ σπιτίσια ζέστη τὴ γιομάτῃ ἀγάπῃ κίθω...

Καὶ μιλιῶμε...Κάθε λέξη της γεννάει μέσα μου θάλασσες καὶ οὐρανοὺς καὶ μοῦ δείχνει τὰ ὀμορφώ- τερα ἡλιοδασυλέματα τῶν κόσμων ὄλων...

Ἐάστερα εἶν' ὅλα δῶ μέσα, γιομάτα ἀλήθεια, γιομάτα φῶς, γιομάτα ἀγάπη...

*

Λάμψη γλυκότερη ἀπὸ τὸ καθετὶ χύνουσε τὰ γλαρά της μάτια ἀστραφτερά, πού τὰ κοντυλογραμ- μένα φρύδια της τὰ ξυπᾶνε περισσότερο...

Τὰ παχουλά της μαγουλάκια σὰ ρόδι γυαλιζου- νε στὸ φῶς τοῦ τζακιού κι' ὅλο της τὸ προσωπάκι χαμογελάει πάντα χαρούμενο. "Αχ, κείνο τὸ μαγου- λάκι ὡς τὸ λαιμὸ κάτου, ἡ λάμψη πού χύνει, τρέλλα!

"Ἡ γραμμένη μυτίτσα της κατεβαίνει δειλὰ καὶ τὸ στόμα της—"Αχ ! — τὸ στόμα της μ' ἀνοίγει τοὺς οὐρανοὺς !...

Τὰ μαλλάκια της τὰ καστανά κορνιζώνουσε τὸ φῶς της...

Κι' ὁ χυτὸς λαμῆς της ἀρμονικὰ κατεβαίνει γιὰ νὰ χυθῆ μὲς στ' ἀγνωρὰ μυστικὰ τῶ στηθίωνε της...

Αὐτὴ, μὲ τὸ κορμί τὸ οὐρανό, καθετὰ πλάι μου ἀπάνου στὸ ντιβάνι καὶ λάμπει μπρὲς μου μὲ τὸ λαμπερὸ προσωπάκι της...

*

Σκάνει ἡ ὀμορφὴ ἀρχοντοπούλα τὸ ποδαράκι της καὶ τὸ βάνει ἀπάνου στ' ἄλλο, σκάνει' ἔτσι λίγο τὸ φορεματάκι της καὶ φαίνεται τὸ σκῆμα τ' ἀγγελι- κοῦ της ποδαριού της ὡς τὸ γόνα.

— "Εμεῖς οἱ δυὸ εἴμαστε... Δὲν εἶναι κανένας ζέ- νος ἐδῶ...

Καὶ παίρνει τὸ μαντολῖνο στὰ χερᾶκια της...

Κι' ἀρχίζει...

Κ' ἡ ψυχὴ μου δὲν εἰζέρω καὶ γὼ τί λέει, τί κί- στάνεται, πού πάει...Κι' ἀνεβαίνει ψηλά, καὶ πέ- φτω χαμπηλά !

Καὶ μοῦ ξεφεύγει καὶ λέω :

— Μπιζουδάκι μου...

— "Ε; Κάτι 'περ...

— Παίξε τὸ μαντολῖνο, λέω, παίξε το !...

*

"Ὁ ! Ἡ φωτιά. Ἡ κλή φωτιά. Ὁ σύντροφός μας. Τ' ἀναμμένα κούτσουρα, λέει, ζῶνε κι' αὐτὰ βλέποντάς τηνε.

— Πῶς μ' ἀρέσει νὰ βλέπω τὴ φωτιά...» μού λέει.

— Κ' ἐμέ, κ' ἐμέ...

Καὶ τὸ ντιβάνι, τὸ ζεστὸ ντιβάνι, τί ἀγαπημέ- νο πού 'ναι !

«...» Ἐλα καὶ κάθισε δῶ στὸ ντιβάνι χειμῶνας πλάγι μου νὰ μὴ σὲ φτάνει. "Ἐλα καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ παραμῦθι...

"Ἐγὼ δὲ θὰ σοῦ πῶ παραμῦθι... Φτάνει μου νὰ σὲ κοιτάζω καθὼς τώρα...

Περᾶνε οἱ ὠραιότερες γλυκάδες μέσα ἀπὸ τὰ βαθία τῆς ψυχῆς μου, καθὼς μὲ κοιτᾶς παίζοντας χαρούμενα τὸ μαντολῖνο.

Καὶ γὼ σὲ κοιτάζω μὲς στὰ μάτια τὰ οὐρανικά... Φτάνει μου νὰ στέκω δῶ καθὼς τώρα...

— Παίξε τὸ μαντολῖνο, παίξε το, ἀρχοντοπούλα μου, καὶ γὼ νὰ σὲ κοιτάζω καὶ νὰ τ' ἀκούω...

*

— "Ἐλα τώρα νὰ τραγουδήσουμε. — Τί νὰ τραγουδήσω... Τραγουδά μοναχὴ σου... Μπορῶ γὼ νὰ τραγουδήσω μαζί σου ;... "Ἐγὼ θὰ σὲ κοιτάζω μόνο καὶ θὰ σ' ἀκούω...

Κεῖνη γελάει τρελλά. Κ' ἔπειτα ἀρχίζει τὸ τραγούδι.

"Τὸ τσομπανόπουλο. — "Αχ !... — Κάθε ἦχος τοῦ τραγουδιοῦ της εἶναι μιὰ γλυ- κειὰ μαχαιριά στὴν καρδιά μου μέσα βαθιά, μιὰ λι- γούρα ἀνήσυχη μὲς στὴν ψυχὴ μου...

"Ἡ φωνὴ της γεννάει μέσα μου θάλασσες ἴδωνι- κές πού μὲ πνίγουνε...

— "Ὁ φῶς ! Ἐδῶ εἶναι οἱ οὐρανοὶ !... — Τί εἶπες ;

— Τραγουδά, ἀρχοντοπούλα μου, τραγουδά !... Καὶ γελάει...

Καὶ τραγουδάει...

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ΡΩΜΑΙΙΚΑ ΠΡΑΜΑΤΑ

Φίλε "Νουμά,

Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ περιγράψω τὴ στενοχώρια μου πού τόσο καιρὸ σ' ἀλησμόνησα. Πότε ἡ μιὰ, πότε ἡ ἄλλη σκοτούρα μ' ἐβγαλὸν ἀπὸ τὸ δρόμο μου. Εἶχα τόσα καὶ τόσα νὰ σοῦ γράψω ὀμορφα Ρωμαίικα πρά- ματα, μὰ ἔτσι μοῦ γλύστρησαν ἀπὸ τὰ χέρια.

Τί γίνεται αὐτὸ τὸ σκαποκάραβο ἡ «Ἀσία» τοῦ Κόδριγκτον, πού οἱ πρακτικοὶ Ἰγγλέζοι τὴν ἔβαλαν σὲ δημοπρασία ; Καὶ πού οἱ ἐφημερίδες μας ἔγραφαν νὰ τὴν ἀγοράσουμε μεις ; "Α δὲ γοράστηκε ἀκόμα ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση, γράψε δυὸ λόγια καὶ σὺ ν' ἀγο- ραστῆ τὸ γρηγορότερο αὐτὸ τὸ παλιοκάραβο, γιὰ τὴν ἀνδεθὴ στὸ Νάσταθμο μαζί μὲ τὰλλα καρβία μας ἔχω τὴν ἰδέα πού θὰ μὰς ὠφελήσῃ ὅσο ὅλα τὰ θω- ρακωτὰ τοῦ κόσμου. Πίστεψέ το καὶ μὴ γελάς. Για- τί σ' αὐτὸ τὸ παλιοκάραβο κάτι θὰ βροῦν γραμμέ- νο... Τὰ λόγια τοῦ ναύαρχου Κόδριγκτον : « "Ἐγὼ δὲν ἤλθα νὰ πάρω διαταγές μὰ νὰ δώσω.

« Ἡ σημαία μου εἶναι σεβαστὴ.

« Τὸ παιδί μου ἔκαμε τὸ χρέος του (1)».

Καθὼς λοιπὸν βλέπεις ἡ «Ἀσία» χρειάζεται καὶ παραχρειαίζεται.

**

Τὸν κ. Κολλάρο θὰ τὸν ξέρεις βέβαια, μπορεῖ νὰναι καὶ φίλος σου, ἀφοῦ πολλοὶ δημοτικιστὰδες

1) Τὸ παιδί τοῦ Κόδριγκτον εἶχε σκοτωθῆ πολέμωντος στὸ κατάστρωμα, ἐνῶ ὁ πατέρας του τὸ ἔβλεπε ἀπὸ τὸ γεφύρι τοῦ πλοίου.

πολλὲς φορές σ' αὐτὸν τύπωσαν τὰ βιβλία τους. Τὸν κύριον ὅμως Γρατσιατόν μπορεῖ καὶ νὰ μὴ τὸν ξέρεις.

Λοιπὸν ὁ κ. Γρατσιατόν εἶναι Ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολειῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Δηλαδή, συριανάει στὶς ἐπαρχίες καὶ ἐπιθεωρεῖ Γυμνάσια καὶ Ἑλληνι- κά Σχολεῖα. Σὰν γυρίσῃ στὴν ἔδρα του, δηλαδή, στὴν Ἀθήνα, παίρνει χαρτί καὶ μελάνι καὶ γράφει, δηλαδή, κάμνει ἐκθεση, πῶς ὁ Α. εἶναι ἀγοράματος, πῶς ὁ Β. εἶναι φιλόσοφος, καὶ πῶς ὁ Γ. δὲν ξέρει τὰ ἀπαρέμφατα. τίς μετοχές καὶ τὴν Ἀττικὴ σύν- ταξη. Αὐτὲς οἱ ἐκθεσὲς διαβάζονται ἀπὸ τὸ Ἀνώ- τερο Ἐποπτικὸ Συμβούλιο πού μένει στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ τοὺς ἱεροφάντες, καὶ κατόπι σὰ διαβαστοῦν ἐρ- χίζουσι τὰ Μυστήρια... τῆς Ρωμαίικης Ἐκπαιδεύσεως. Βγαίνουν ψαλλίδια, ξουαρία καὶ τσεκούρια... καὶ κρέμονται ὅλα αὐτὰ πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν λει- τουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Λοιπὸν καταλαβαί- νεις τί σχέση καὶ ποιὰ νταρχβέρια ἔχουν Ἐπιθεωρη- τὲς καὶ Ἐποπτικὸ Συμβούλιο.

Μὰ σὺ τώρα μὲ τὸ νοῦ σου θὰ λές' καὶ τί σχέ- ση ἔχει ὁ ἐκδότης Κολλάρος μὲ τὸν Ἐπιθεωρητὴ κ. Γρατσιατόν;

Στέκα καὶ μὴ βιάζεσαι. Σχέση στ' ἀλήθεια δὲν ἔχουν καμμιά, μονάχα συνεταιρισμὸ ἔχουν... Ὁ ἔ- νας εἶναι ἐκδότης καὶ ὁ ἄλλος συγγραφεὴς.

Τὸ λοιπὸν Κολλάρος καὶ Γρατσιατόν ἐβγαλὸν αὐτὲς τίς ἡμέρες μιὰ μεγαλόσχημη ἀγγελία γιὰ τὴ Ψυχολογία τοῦ C. Vitta, πού μεταφράσε ἀπὸ τὸ Ἴταλικὸ ὁ κύρ Ἐπιθεωρητὴς. Αὐτὴ λοιπὸν ἡ ἀγγε- λία εὐτὺς καὶ γρήγορα ἔρχισε νὰ κυκλοφορῇ στὰ λημέρια της, καὶ καθὼς καταλαβαίνεις τὰ λημέρια της εἶναι... οἱ λειτουργοὶ τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως, πού ὁ ἴδιος ὁ μεταφραστής, ὁ κύριος Ἐπιθεωρητὴς τώρα ἀνοξιάτικα θὰ πᾶν νὰ τοὺς ἐπιθεωρήσῃ.

Λοιπὸν, Νουμά, σὲ βάζω στὴ θέση τους.

— Νὰ τὴν πάρω ἢ νὰ μὴ τὴν πάρω ; — Νὰ δώ- σουσι 9 δραχμοῦλες γιὰ ἓνα βιβλίον πού θὰ τὸ πετά- ζουν σὲ μιὰ γωνιά (νὰταν τουλάχιστο Λεξικὸ ἢ Συν- τακτικὸ) ἢ νὰ μὴ ὑποστηρίξουν τὴ σοφία τοῦ Ἐπι- θεωρητῆ των ; Ἐδῶ σὲ θέλω.

"Ἐγὼ ἂν ἔμουν λειτουργὸς τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως θάνοιγα τὸ πορτοφόλι μου κι' ἂ δὲν εἶχα θὰ που- λούσα ὅ,τι κι' ἂν εἶχα, γιὰ νὰ τὸ πάρω τὸ βιβλίον τοῦ Ἐπιθεωρητῆ μου. Γιατὶ ἂν ἐφέτος ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐξέσχισε ὅ,τι φαμπρικάρανε οἱ Ἐπιθεω- ρητὲς καὶ οἱ Ἐπόπτες, τοῦ χρόνου στὶς γενικὲς με- ταβολές θὰ φοβούμουν τὰ ψαλλίδια ἢ τὰ ξουαρία ἢ καὶ τὸ τσεκούρι, πού ἔχουν αὐτοὶ οἱ ἀνεύθυνοι κύριοι.

Λοιπὸν πῶς σοῦ φαίνονται τὰ ὀμορφα τούτα κόλπα ;...

Νομίζω πῶς σ' ἀκούω νὰ μοῦ λές' Ὁὐρ καμῆ- νε, σὺ θέλεις νὰ φτιάξῃς τὸ Ρωμαίικον ; Σὺ θέλεις νὰ βάλῃς τοὺς Ἐπιθεωρητὰδες καὶ τοὺς Δεσποτὰδες στὴ θέση τους ; Ὁ,τι κι' ἂν λές, χαμένει οἱ κόποι σου, γιὰ τὴν καὶ ὁ κ. Γρατσιατόν θὰ κάμῃ χαριέστα- τὰ τὴ δουλειὰ του καὶ ὁ κ. Κολλάρος θὰ μοιράσῃ τὸν παρᾶ... Ἀμήν καὶ τρίς ἀμήν σοῦ λέγω. Καὶ γιὰ νὰ διαδοθῆ τὸ βιβλίον τούτο καὶ στὸν κύκλο τῶν χυδαίστων μαλλιαρῶν σοῦ στέλνω καὶ τὴ μεγαλό- σχημη ἀγγελία τῆς Γρατσιατικῆς Ψυχολογίας, πού σὲ θερμοπαρκαλῶ νὰ τὴν τυπώσῃς στὸ «Νουμά» μας, μὴ τυχὸν διαβάζοντας τὴ βάλουσι γνώση οἱ κ. κ. Ψυχάρης, Πάλλης, Φωτιάδης καὶ προσέλθουσι τῷ Κυρίῳ. Πρόσεξε ὅμως μὴ τύχη καὶ κλέψῃς κά- ποια μαργαριτάρια καὶ διαμάντια πού τὴ στολίζουν γιὰ τὴν μὴ τὸ Δίκαι καὶ τὸν Πάνα θὰ φροντίσω νὰ σὲ διορίσω ὅχι Ἐπιθεωρητὴ σχολειῶν Μ. Ἐκπαιδευ-